

ՄԷՏԱՅԸ

ՀԱՊԸԳԷԹ

ՆՈՒՄԵՐՈ 114 ՉԱՐՇԵՆՊԻՅ

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ս Է Ն Է

24 ՄԱՐՏ 1871

Սէտայր Հաղորդէթ հափթատա պիր պէտիւք վէ ետօմիյէ նըսքի նուսխէ թէրթիպի իւնէնչ օլունուր, քէպիր վէ սաղիր նուսխէրի իւն պէրապէր պիր սէնէլլի բէշին, Պէյազ Մէհիպիյէ 7, Ալթը այըլը 4, Իւչ այըլը 2 1/4, Քէպիր նուսխէսի 40 վէ սաղիրի 20 փարայա Փիրուխթ օլունաճադ: Տաշրալար իչին բոսթա իւճրէթի դամօ օլունուր: Ապօնէ իչին Ղալաթատա Էրմէնի Քիլիսէսի սօղաղընտա Նօ 19 իւն մուրադգամ Միւհէնտիսեան մաթաաարնտա Սէտայր Հաղորդէթ օտաորնա միւրաճաթ օլունաճադ: Իւնաթըն սըրասը իւր տէֆա 60 փարա. իքինճի տէֆա 30 զինատէ նէյր օլունաճաղարա բաղարըղ օլունաճադ:

ԱՍԻԹԱՆԷ 24 ՄԱՐՏ

Հաշմէթլու Սըբազան Բաբա հաղորդէթլիին մարտ 11 առաքելական կոնգաղը վէ շարգը կիրուհինին Սէֆ-Իթիլթ թարիգի:

Պալթըրէթլիք զմաննտա Բիրբօն Փէյլէոֆ իւրի Փիլօսօֆիտէ պիր Սիւթ թէմ իհտաս իթմէք սէվտաորնտա պուրունուպ, վէ թապիյաթը մը միւր վէսլիս, մէսլէքիմի էմնիլէթսիղ օլտուղունտան, հէր նասըլ իսէ իհտաս իթալի սիւթէմէ քէնտի իսմի իւն բիւօնիղմ եախօտ գիւհմիւհին մանադը իւն սէրթիսիղմ իսմի վէրիպ տայիրէյի թապիյաթտա հէր պիր շէյին վարըղը եախօտ սահիհլիլի ալէհհինէ աղիմ պիր շիւպհէ իսըրաղ իտէրէք, մէգքիւր Փէյլէոֆ քէնտիսի վէ շայիրալէրի հիւչ պիր շէյէ ինանմալը վէ հիւչ պիր շէյէ էմնիլէթ իթմէյիպ շէր շէյի թաշթը շիւպհէյէ սլըրլար իտի: Հաթթա քէնտի վալըլըղընտան պիւն շիւպհէ իթմէքտէ պուրունուրլար իտի:

Ֆադաթ շուրասը դարայիպ տիր, քիւճըրգ հիսսլէրինին սահիհլիլի հաղորնտա ապա շիւպհէ կէթիրմէյէրէք թէպիւշտէ իհմալճըրգ իթմէյէր ի իտի: Օլ վաղըթտան պէրու հէր շէյէ շիւպհէ իտիւպ էմնիլէթ իթմէյէնլէրէ Սէֆլի, եախօտ բէրէյիլէն տէմէք տաթթ օլմուշ տուր:

Խրիսթեանըղ տա պուշէ-բէն սիւթմիին պունտան 50-60 սէնէ Էվ վէլ ճէրմանիտա Հէրմէղ իսմինտէ պիր մուալլիմ իսմի իլահիլէյէ տախիլ իտիպ քէնտի հէր պիր տօղրուղուղու էվիլէլճէ շիւպհէ թախթընա ալարապ իւրիտէ իսմի մանթըգ թարիգի իւն պասթ ու պէյան իթմէլի տէր իտի:

Ֆադաթ շիւպհէ տէմէք տօղրուղուղա հիւչ տէյիլ իտէ մուվաղգաթէն ինանմաճա եախօտ էմնիլէթ իթմէմէք տէմէք օլտուղունտան օլ սէպէս տէն Հէրմէղիանիլմ ուսուլինտէ Քրիսթիան մէղհէպինին միւհէսիսի օլան հաղորէթը իտանըն Ալահանի վէ նէ ալտաթըր վէ նէ ալտանըր թալիմաթ էսասընա տօղունուր քէօշէսի օլտուղունտան Գրիգոր օն սէքիլինճի քա-

հանայապետ ճէրհ ու լէաս իթմէյէ պօրճու օլմուշ տուր:

Պուշէ-պէն վէ թէրէտալու թալիլի վէ պինայէն ալէյն ինանմաճա էմնիլէթ իթմէմէք սիւթէմի Շարգը կիրուհի իչինտէ տախիլ իքի սէնէտէն պէրու մէյտանա չըգալ: Ֆադաթ իւրքեաթ իքէ մի, եօղոս սուրէթա կէօթէրիշ իւն մի, պիլմէյիղ:

Ռէլէր-րու կոնգաղընը Բաբա հաղորէթլի քէնտիսի պիղղաթ իսղալաթը վէ իւն իթմիշ օլտուղու շիւպհէտէն միւսթաղնի իքէն, շարգը լէհապին եօգ. իտպէրի օլմամալը Գօլթապանա ալը, Փիրարի տիր տէտիլէր:

Բաբա հաղորէթլի էլի իւն Բալի-ճա-Հասուն Էֆէնտինին պօյնունտ գօյմուշ, Կիլիկիա բաթրիկի տէյի սէլամլամըշ, պունտուտա պիլմէյէրէք իթմիշ օլմալը տէտիլէր: Բաբա հաղորէթլի Մօնսինեօր Բիւլիմի Աթիթա նէյէ եօլար, վէ 1870 փետրուար 24 թարիի իւն քէնտինէ պիր առաքելական մէքթուպ եաղարապ պէյնիլ միլլէթ ճէրէեան իտէն մէսէլէ հաղորնտա թալիմաթ վէրիլ, պունտան

տա բաբանըն հապերի օրմամբ Մօն-
սինեօր վալերիանըն իշի տիր տեր-
լեր :

1870 Մայիս 20 տէ քէնտի խաթմը
տէսթի իլէ միւմդի Բաբա հապերթ-
լերի տիր կոնդակ իրտալ իտիւպ-Շարգ-
լըւարըն կիտիշինի թագապիհ ու ճէրհ
խտէր : Պու տա էմիլիէթէ շայան տէ-
շիլ տիր : Մօնսինեօր Բիւլիմին եա-
խօտ գարտինալ Պարնապօնուն պիր
հիլէսի տիր տերլեր :

Սրբազան քահանայապետին հմրի
վէ թէնալիհի իլէ քէնտիլերի Գաթո-
լիք քիլիսէսինտէն թարտ օլունմուշ
իլան օլունուրար , պունա հիչ ինան-
մագ խաթմէղլեր , առեթ մի , Բաբա
հիչ պէշլէ էմր իտէր մի , պու պիր խիւ-
եա տըր տերլեր : Լաթին քիլիսէլերի , կը-
րօնաւորարը քեաֆֆէսի քէնտիլերի
նի օ կիւնտէն պէրու գապուլ իթմէղ-
լեր , օ աա սահիհ տէյիլ տիր , պիր կէօս-
թէրիշտէն իպարէթ օլմալը տերլեր :

Վաթիգանեան մէջիլիսինի քեաֆ-
ֆէյի բիսգոպուրար պիլ իթթիֆագ
գապուլ իտէր պիթմէրլեր , պու տա
սահիհ օլմամալը , պունուտա շիմաի-
լիք թէրէտտիւնտէ պըրագալըմ ա-
ճէլէմիլ նէ տիր տերլեր :

Մէլահիլէթսիլ խորհուրդ իճրա
օրմագ տէյի պիւթիւն ճիհան եիւզեր-
լերինէ պաղըրըր , պունուտա ապը
օլմամալը , խայալաթ նէվինտէն պիր
շէյ տիր տերլեր :

Բաբա հապերթլերի 1871 փետըր-
ուար 13 թարիխի իլէ Հասուն էֆէն-
տի կաթոլիկոս հապերթլերինէ քէնտի
տէսթի իլէ միւմդի պիր մէթթուպ
եաղըպ , Շարգլը կիրուհինէ վալլեր
օգուր , վէ իշ պու մէթթուպուն ա-
լէն լաթինճէսի , վէ թէրճիւմէլերի
Տէր Սաատէթտէ վէ հէր թարաֆտա
նէշր իւ իլան օլունուր , Պուտաշա-
սուն էֆէնտինին մարիֆէթի իլէ , Բա-
բանըն հապերի օրմալարագ էլէ կէթի-
րիլիշ օլունուր իլին էմիլիէթ վէ է-
հէմմիլէթի եօգ տուր տէյիպ պի-
թէրլեր :

Նիհայէթ պու տէֆա մարտ 11
թարիխի իլէ Պահթալարեանըն Կաթո-

ղիկոսալարեանըն թէտտ վէ ճէրհիլի
հապի Պիսա տօգուղունճու Սրբազան
Քահանայապետ իմրար վէ արմալը
իլէ վարիտ օլարագ քիլիսէլերիլիպտէ
օգունան վէ թագ իւ նիշը օլունա-
րագ պիր գաջ իլանտան իլան օր-
նան Սաաքեւական Նամէյէ կէլինճէ
Մէճմուա զագէթաւընըն Սէֆիլի (Ըս-
կէպոլիկեան) մուհարրիլի ճումաա
իրթէտի կիւնըր 903 նումէրօ իլէ մու-
րագգամ նիւթիւնտէ , « աճայիպ
պիր վուգուաթ օ սէրնամէսի իլէ օ-
լան պէնտինտէ նամէյի մէղքիւրիւ
շիւրհէ թաիլթընա ալըր , էմիլիէթ
օլմալը տէր , շու վէսիլէ իլէ , քի-
կոնդակը մէղքիւրիւն իպարէ վէ սէօղ-
լերի քէնտիլ օնտան էվիլէ Շուպաթ
25 թարիխի իլէ սէմուհէթիւ կաթո-
ղիկոս Հասուն էֆէնտի թարաֆթընտան
քիլիսէլերիլիպտէ օգունուպ նիշը օ-
լունմուշ օլան Հոփուականըն իպարէ
վէ սէօղլերինէ պէնդէր իմիլ վէ պուն-
տան պաշգա Պահտիարեանըն կա-
թոլիկոսալարա թայինի ալաֆրանկա
շուպաթ 25 ինտէ իճրա օլունա Սա-
աքեւական Նամէնին թարիլի իսէ
ալաֆրանկա մարտ 11 օլունուրն
տան օն տէօրթ կիւնըր գըտա միւտ-
տէթտէ նապը Սիթմանէտէն Բօմայա
խապերի կիսիպ միւղաթէրէսի օլունա
պու կոնդակ եաղըլարիլի իմիլ , պու-
նուն իլին պուտա Հասուն էֆէնտի-
նին պիր տէսիսէսի օլմագ լաղըմ կէ-
լի տէլէրէք թիւղալը մէղքիւրէ Բէ-
պէ օ գապար Էֆիլի վէ էհէմմիլէթ վէ-
րիլէ մէյէճէլինի պահա իտէր . իշթէ
շապըլըլըն « Էֆիլի » եանի շի-բէ-
վէ իլիկապիլի « ուսուլի , եաղըլը շու-
նու պիլէմէյօրուղ քի սահիհ պիլ իս-
քեաթ իլէ մի , սէպաթ վէ , Կարաթիլ-
իլէ մի տիր պու « Էֆիլ » թէշէպլիւս
իթմէլերի , եօգսու մը գուրէթա պիր
կիտիշ , իլլերինէ պէշլէ տէմէր ,
պէշլէ ինանմագ էլլերիլ տէյի մի քի
պուտա հէր մէօլէրին , հէր սէպա-
թըն վէ Կարաթիլի մուղայիլի տէմէք
տիր : Գաղըլ քի պու տէֆալը պաշ-
գա հէր պիր թահրիլաթը , սէնէտի
պէր թարաֆ իտիպ . սէօղլիւմիւղիւ

պու տէֆալը մարտ 11 Սաաքեւական
մուհիմ կոնդակըն իւղէրինէ մուհա-
սըր իտէրիլ , շիւնքի պու կոնդակ
ճիւմէսինին մէճմուի տիր . իմաի էվ-
վէլ էմրտէ Մէճմուական տէպիլի կի-
պի մէղքիւր Սաաքեւական կոնդակ
եաղըլը Հասուն էֆէնտիլէ իլթագ
օլմալը Կիլիկիա կաթոլիկոսալարա
Բօմա քիւրսիսի իլէ իլհաքիլէ թտէպու-
լունան քեաֆֆէի եպիսկոպոսարընա
քահանայարընա վէ ճէմաթընա եա-
ղըլըլը տըր , իքինճի շուպաթ 25 սէ-
մուհէթիւ կաթոլիկոս էֆէնտինին
Հոփուականը իլէ պու Սաաքեւական
նամէնին իպարէլերի արապընտա պաղը
միւնապիլէթ վէ միւթագէթ միւ-
շահէտէ օլունուր իտէ , պու թէ-
աճիւպ օլունաճագ պիր շէյ մի տիր ,
հաթաա պիլդէ Բէք թապիլի պիր
մատտէ տիր . շիւնքի սաթթէ պիր
Կաթոլիկոս , պապրիաք վէ եպիսկո-
պոս ինթիլապ ու թայինի քիլիսէտէ
իլք տէֆալը օլմալը Բէք շօք էմ-
սալի օլունուրնտան պու կիպի նա-
մէշրու վէ հիչ օլուն նապ ու թայինի
քիլիսէ նէ իսան իլէ ճէրհ ու թէտտ
խտէրսէ , քիլիսէ գանուն վէ թապիլ
խինէ աշնա օլունալարա մալիմ օլունա
թապիլի տիր քի հէր գաշ վէ հանըր
թարաֆտա պէշլէ պիր վուգուաթ
ղունուր իտիպ ճէրհիլի պիր Հոփու-
ական գալէմէ ալընըր իտէ աղջօգ պիր
պիրինէ պէնդէմէլերի լաղըմ կէլիլ :
պու տաիլի Գաթօլիք քիլիսէսինինթա-
լմաթ վէ գալանինին բուհի հէր
եէրտէ պիր վէ մուսալի օլունուր-
նուն պիր տէլալէթի տիր , վէ Հա-
սուն էֆէնտի կաթոլիկոսարանըն աա-
լի շէօհրէթինէ մուճիպ սայըլապի-
լի քի քիլիսէնին մէրքէղի օլան Գիւր-
սիլ Շէրիֆին իպարէ վէ ուսուլինէ
թաթապիլէն քիլիսէ թալիմաթընը վէ
գալանինի ճէմաթընա վաղ վէ իլան
իտիպ :

Սիթմանէտէ Պահտիարեանըն կա-
թոլիկոս նապ ու թայինի թարիլի
իլէ մէղքիւր Սաաքեւական կոնդակ
կըն թարիլիլին տրապընտա օլան
միւտտէթին գըտալըլընա իտէ Մէճ

մուտ առաջ թափառելով իմ մեջիս
Սուրբ Աթոռուն նե՛ գրաւոր իգտամ
իւր շու իրմէնեան հերձուածըն հեր
պիր հարեքէթ վե մուտմէլաթընա
տիգգաթ իմ մէքտե օրտուղունու
միւթալաա իմ մէլի տիր : Պիւլէյօրուզ
նիւին թէլէկրաֆ իւր : Բօմայա Պախ
թիւրեանըն չկաթողիկոսընա նաա
պը պիւտիւրիւմէզ : Եախօտ պիւտի
րիւրէ օրտուտ Եմիլէթ Էտեմէլէր իւ
միւլ : պու պիր տուվա վե մուհաքէմէ
մաթլուս իտեճէր պիր մէսէլէ տէյլի
Եալընը պիր չկաթողիկոս նասպընըն
խապէրինտէն իպարեթ տիր : ատի
պիր մուգուաթ (գօրծ) տըր : Իրա
մէսլէսի տէյլի : պուճա նե
թէֆթիլ իսթէր : նե մուհաքէմէ : նե
միւղաքէրէ : օնուճ իւլին ուղըն
միւտտէթէ ինթիլաճը օլան պիր
մէսէլէ տէյլի : պու պիր դաւա տըր :
վե պուճաա գարշըլը պիր Բրօթէսթ
օրուր : քի տալայա : մուհաքէմէլէ :
թահպիգաթա վե ուղըն վագըթա
լուղումի Եօգ : հաթտա Բրօթէսթ
հեր նե գրաւոր գապիլ իսէ օ գրաւոր
չարուգ օլունմաթը իւլի գանունտէ
կէօթէրիւմիլ տիր : աճապ Ս. Աթոռ
Հասուն Էֆէնտինին կաթողիկոսը
ղու հագգընտա պիր շիւբհէսի միւվար
տէյլի գըլաա իտէյօր Մէճմուա : շէյ
լէ քի թէլէկրաֆ իւր Պախթիւարեա
նըն ինթիլաա իտապէրի Բօմայա Եե
թիլտիքտէ պուճա իգնա օլմայուպ
վե Պախթիւարեանըն թայինի հիւ օ
լուպ օլմաթըլընա թէրէպիւրէ գալըպ
գարաւր վերէպիւմէր իւլին ֆէսէլէր :
մէքեթիւպ : թահրիրաթ վիրուտինէ
պէլէսին վե մէճիսէր գուրուճն
թէֆթիլէր : թահպիգաթլար Էթսին
էյեր պէյլէ գըլաա իտէն վարըտա : քէք
ալունըլըլար : Սուրբ Աթոռ իւլին մէշ
րու Պաթողիկոս հագըր տըր : պէլի
տիր : օնուճ ինթիլաա վե թասաթի
գինի նե թէֆթիլ նե մուհաքէմէ
թախթընա ալըր : օլ սէպէպտէն օնա
գարըլ հեր քիմին Կիլիկիա կաթողիկոս
լուգ իսմինի դասպ իթմիլ : օրտուղու
նու ինթիլիւրէ պիր տագիգէ պիլէ պէք
լէմէլէրէք : Եախօտ թէրէտտիւտտէ

գալմայարագ անի վագիթտէ ճէրհ ու
րէտտ իտիպ չկաթողիկոս օլտուղընու
իլամ վե իլան Էտէր պիւթիւրի :
Ինթէ թըպիլը պու Պահտիւար
Եան մատտէսինտէ վագը օլմուշտուր :
Հերձուած գուրուղաա գտան պէրի
Բօմա պիլիօրուտու քի Շարգըլար
պիր չկաթողիկոս նասպ ու թային ի
տէճէլէր տէյլի : չիւնքի Բօմա քիլի
սէսի քիլիսէ գուրուղաա պէրի հերձ
ուածլէրին քեաֆֆէսինին տէ պու
Եօլաա պաշայըպ նիւնյէթ պու Եօլ
տա իլէրիլէյիպ Եէրլէշմէսինի հէփ
սինաէն էյի պիլիւր վե պիր սէնէտէն
պէրի Հասուն Էֆէնտինին ինթիլապը
կէյա նամէշրու տըր : Եէրինէ պիր
պաշգաթընըն նասպ ու թային օլունա
ճագ պահպէրի վե իտաաալէրի հալի
թապ ու նէշր օլունան րէսալէլէր վե
միւնթէլիպիւր Բուսուլալէրի : վե
պունա պէնղէր Էվրագըն քեաֆֆէսի
տէ Բօմանըն մալիւմիւ օլուպ : կիւն
կիւնէ Սուրբ Աթոռ պէյլէ պիր չի
կաթողիկոսուն նասպընա պէլէմէք
տէ իտի :
Իմոթի պունուն իտապէրի Բօմայա
Եէթիլիւր Եէթիլմէլ թապիլի իտի քի
Սուրբ Աթոռ պու իտաաալէրի սէրի
յան րէտտ ու ճէրհինի պիւտիւրին վե
պունունլէ պիր գաթ տահա կէօս
թէրլին քի պիր տագիգէ պիլէ Հա
տուն Էֆէնտինին կաթողիկոսընը
շիւբհէլէ գօյմամըլ տըր : վե օլմայա
քի վագըթ կէշտիլի հալտէ Պահթի
յարեանըն ինթիլապըն աճապ թախ
տը միւթաալա վե միւղաքէրէլէ ալա
ճագ մը տէյլի Շարգըլարըն արաճիֆ
լէրինէ պիր Էհէմիլէթ վէսիլէսի վե
րիլլին : չիւնքի Շարգըլար մալէյին
տէ պիր միւտտէթտէն պէրի ճէրիտն
իտէն լագըրտը պու տէյլի մի իտի :
« Կէթիւրիւրիւնիւր Բօմա կաթողիկո
սունմուղու թանըրաճագ : գապուլ ի
տէճէք : հէրինիգտէ օնա պէյաթ ի
տէճէքսինիլ Են Են » : Ինթէ կէօր
տիւր Պահթիւարեանըն Սուրբ Աթոռ
տան նե թարգ Նէպուլ օլունտուղընը
Եանի րէտտ վե ճէրհ վե թարտ վե
ղագէպիւր ալթընա ալընըպ վե քէն

տինէ Բսէուտո — Բաթրիւրքա Եա
նի իլաֆ = պապիւր իսմի վէրիլիպ :
տէյլի կաթողիկոսընը Բաաաիլի իլա
Եպիսկոպոսընը մէմուրիլէթի տախի
պու տէֆա Եիւղէրինտէն քեամիլէն
ալընմըլ պիլթմիլ տիր :
Առաքէլական կոնգալըն Եաղըլըպ
հագըրընմաթը իսէ քիլիսէ վիլէնպէ
Եանի իտանընտա Եօգարըտէ տէտիլի
միւղ վէճհ իւլըրէ : պէլի վե մէրի իւլ
իճրա օլան պիր իտան վե իպարէ օլ
տուղը ճիհէթլէ : տէյլի օն տէօրթ
օն պէշ կիւն իւլինտէ իլա պիր կիւ
նիւն պիր գաշ օաաթըն գարֆընտա
գալէմէ ալընըպ պիլթէր պիր մատտէ
տիր :
Սուրբ Աթոռուն պու իտաաալէ
տա իսթիմալ իթալիի ուսուլ նէվի
ճատ օլմայըպ : Ոլանտաա Ութրէթ
քիլիսէսինին հերձուածող Եպիսկո
պոսընը վէֆաթ Էտիպ Եէնիսինին
նասպ ու թայինի իտապէրի Բօմայա
Եէթիլիւր Եէթիլմէլ մէգքիւր Եպիս
կոպոսընը Պախթիւարեան միսալի
Բօմայա գաւանութիւն Եօլամալէ
րինէ պիլէ չօղու տէֆա պէլէն
մէյիպ գաաապարտութիւն կոնգալը
Սուրբ Աթոռ թարաֆընտան իլան օ
լունուր պիլթէր :
Կոնգալը մէգքիւրիւն Բօմատան
պուրայա վիսուլի իսէ : նասըլ քի ճիւմ
լէյէ մալիւմ տիր : Թարիլի ալաֆ
րանկա մարտ 11 ի օլուպ : Բօմատան
Պրինտիլի իւղրէ չըգան ալաֆրանկա
մարտ 17 Բօթաաթը իլէ Եօլա գօնու
լուպ : մարտ 24 տէ Ասիլմանլէ վի
րուտ իթմիլ վե իքի կիւն իւլինտէ
թէրճիւմէսի օլունուպ մարտ Ալաֆ
րանկա 26 Բաղար Էկիւնիւ քիլիսէլէ
րիլիգտէ օգունմուշ տուր :
Պունտա թահիւպէ շայան նե՛ վար
աղնաշըլմաղ Եախօտ մանա գալտըր
մաղ նե հալ վար : պիլէ կէօրէ պուն
լարըն հէպսի Էմրի թապիլի տիր : Փա
գաթ Հասուն Էֆէնտինին կաթողի
կապուղու միւշէվլէլ տիր : Պահթի
արեանընքի Բօմա ճանիպիլտէն գա
պուլ օլուպ պիլթէճէր տէյու իսիւլէա
իտէնլէր իւլին շիւպհէսիլ Եըլտըրմ

կիպի եկեղեցին պէջլէ պիր կոնդակ մէմուլլէրինին քիւլլէն աքսիսի օր տուղունտան, հէմ միւլթէհայիր հէմ պէլքի հիտտեթլէրինի միւլթիւ օլա պիրիւր :

Յագաթ հիտտեթ վէ թէրէտ տիւտ եկերինէ արթըգ պու քերրէ հիշ տէյիլ խէ հիլէ վէ աէսիտէ, վէ ալտաթմագ նէ թէրաֆտան օլտուղունու աղնայըպ, ուլանմալարը լաղըմ կէլմէզ մի : Հալ պու քի Մէճ միւլանըն մուհարրիւրի մէզքիւր Առաքեղան կոնդակը չօգլուգ էֆիլէլէ վէ էէէմիլէլէ շայն պէլի տէմէսի իլէ նէ տէմէք իսթէր : շու ֆիքրինի պիր ազ տահա աչըգ սէջլէսէ օլմազ մը, էմնի եա պէջլէ մուհիմմ պիր կոնդակ քէննի պուրատա Մօնսինեօր Բիլիւմ իլէ Հասուն էֆէնտի մապէլ նինտէ եախօա եալընըզա Հասուն էֆէնտի գալէմէ ալըպ, վէ գէյլինէ Բաբա հաղրէթլէրինին իմզաղընը գօյուպ վէ ալմալարընը վազ իթմիշ տիր : հէլէ գարտինալ Պարնուպօնու իսէ պու տէֆա օնուէ տախի պու իշտէն հապէրի օլմամալը լաղըմ կէլըր : Չուէ քի միւլտտէթ գըտալըլընտան Բամալա հապէր կիտիւղ կէլէճէք վազըթ օլմազ պահսը օլունույօր : Հէր նա սըլ իսէ պուրատա պիր կաթողիկոս իլէ պիր Առաքեղան Նուիրակ : եա նի Մօնսինեօր Բիլիւմ պէջլէ ճէսիմ պիր սախթէքեարըղա ճիւրաթ խիւ պիշ պու կոնդակը քէննի Բամալան Բաբա հաղրէթլէրինտէն կէլմիշ կիպի քիլիսէլէրտէ օգուլթուրլար : վէ պուտա էլ վէրմէզ, պիրտէ “Խաբրի” զաղէթալընտա Լաալինճէ ալընը : Յըրանսըզա թէրճիւմէսինի տախի նէ շըր իթտիրմիշ, վէ պուրատա գալ նաաթ իթմէյիպ, էլմէնիճէ թիւրքճէ թէրճիւմէլէրինի տախի պաաթըրըղ պէյնէլ ահալլի տաղըթտըրմըզ վէ պիրէր սուրէթլինի տէ ֆիլիսէ գաբուլարընա թաալիւ իթտիրմիշ : վէ Ասիթանէտէ գաթօլիք վէ զայըր գաթօլիք, վէ Պապը Ալիտէ վէ Վիւքէլայը ֆախխամը տէվլէթտէ վէ մաթպուլաթ իտարէյի պէհիլէսինտէ տա

խի պու կոնդակը օգուլթալան հէմն հիշ պիր քիմնէ գալմալըն, վէ շըգան Բօսթա իլէ շար աղթարը ճիհանէ իրտալ օլունմալ : Պու իսէ քեաալին Հասուն էֆէնտին տղիմ պիր հիլէ սինին էսէրի իմիշ տէյի Մէճմալանըն մուհարրիւրի օգուլթալարընը իրքեաթ իթմէք իսթէր :

Աճապ մուհարրիւրի քէնտիսի ինանմըզ մը քի օլունուլէրինի իրքեաթ էտիպ ինանտըրըն : Պէջլէ պիր ճէսիմ Բէմմի, վէ մուլթանթան պիր սախթէքեարըղըն տէյիլ մէմալ, իլա խայալ պիլէ օլապիլիւր օլտուղուն շիւպ հէլի տիր, եօգ քի Ասիթանէ կիպի պիր մալէնի պէլտէտէ իլա պէտէվի վէ եապանիլէր իշինտէ տախի պուտէրէճէ տէհէթլիւ պիր հիլէ գապիլիլէթինէ ինանտա պիր քիշի պիլէ պուլունմալ :

Հասուն էֆէնտի հիշ տէյիլ իսէ շունու օլունու տիւլիւնէմէզ մի իտի քի եէտի սէքիլ կիւլտէն Բամալան Բաբա հաղրէթլէրինին ֆէվգէլ առէ էլլիսի Ասիթանէյէ վիրուտ իթտիլին : տէ վազը օլուն պէջլէ աղիմ պիր սախթէքեարըղա թաալիլ վազըթ օլտուգտա, քէնտի հալի նէրէյէ վալըր : Եախօա Ասիթանէտէ պու գալտար Լաթլին բաբաղլէրի տէ մի հէվի տուտ տուրույօրլար պէջլէ պիր ճէսիմ սախթէքեարըղէ էօնիւնտէ, քի Գաթօլիլլիլին մէզլէլէթի տէմէք օլուն :

Էվայիլտէ սիհրպաղըղըն եախօա կէօղ պաղըճըրըղըն բէք չօգ գուվլէթ քէսպ իթմիշ օլտուղուն զէ մանտա տալիւ պու տէրէճէ բէրվաղըղ պիր սախթէքեարըղէ խայալ օլմամիշ տըր : վէ Տէլֆիտէ Ապղընուէ մէհհուրէ քեաալինէ սի սիհրպաղ Բիթիա տալիւ պու տէրէճէ աղիմ հիլէպաղըղ պէօն վէ պաթըլ իթիգաթըլ (աւելորդապաշտ) էհալլիլինէ ինանտըրումամըզ տըր : Յագաթ պէլքի Շարգլըլարտան պաղըլար նիհայէթ տէսինլէր քի կէլէճէք ֆէվգէլ առէ էլլի Մօնսինեօր Յըանքիլին էլլիլլինտէն պաղալըմ Բաբանըն հապէրի վարմը պէլքի օ տա գարախալ Անթօնէլլիլիլէ

գարտինալ Պարնուպօ արատընտա եարմա պիր շէյ տիր : Պու հալտէ պիր վազըթ գարտինալ Անթօնէլլի Շարգլը կիրուհիլէ միւլտալիա տիր տէյի օլուն իտտաա պօշա շըգմըզ օլուն, եախօա գարտինալ Անթօնէլլի տախի միւլտիսարէն թէպտիլի էֆքեար իթմիշ տէմէք լաղըմ կէլիւր, վէ հսկի վէ եէնի Բօմա պիր հիլէ, տէսիսէ, սախթէքեարըղ վէ սիհրպաղըղ տուղաղընա տիւլմիւշ տէյիպ պիլթիլմէլի : ալթթըգ քիլիտէճէ մէզհէպճէ էմիլէթ գալմալըն տէյիպ պիր եանա չէքիլմէլի : Շու գաաաաաա քի էյէր միւլմէլին օլուն, Բաբա Հաղրէթլէրի պիլղաթ քէնտի գալըղ պիլթանէլէլէսէ, վէ “շու կոնդակը պէնիմ տիր օլուն մուլմէլէ պէնիմ էմիլմ իլէ օլմալ տուր տէյի լիսանը իլէ պիլ նէֆա չէհաաթէթ իթմէ տախի, պու կիտիլ իլէ օնա տա ինանմալըպ, գարտինալ Պարնուպօ Ասիթանէյէ եաբմա պիր Բաբա իրտալ իթմիշ օլմալըն տէյիպ պիր եանա շըգաճաղլար : Ախթէթտէն պիր կըօնակիլլէրի վէ պիր միաբանլարը կէլիլէ պուրատա Պարնուպօնու եա Հասունուէ ուլթալըղ նաղաղըլիլէ պաղաճաղլար : “Եւ սէ լէ ի մեռելոց դը յարիցէ” Եւ հաաաաաա ցին քէլմալընճա :

Յագաթ շունա նէ մանա վէրէլիմ քի իթալիստա Սաթմանաթը Սէնիլէ պէֆիլի Յօթիաա պէյ հաղրէթլէրի տահա եէնի օլտուր, եանի մէզքիւր Առաքեղան կոնդակըն թարիլինտէն սօնրա Բամալա կիլմիշ աղլ “հիլ աղլ” Բաբա հաղրէթլէրինին քէնտիլի պիլ նէֆա վաթիլան սարսընտա կէօլլէլիլէ կէօլմիւշ, վէ գարտինալ Անթօնէլլի իլէ տախի ուղուն միւլտտէթ կէօրիւշմիւշ, հաթտա ճէրիան էտէն մէսէլէ իւղէրինէ պէյնէլլինտէ հայընա մուվաֆֆաղիլթ տախի հաաղը օլմալ պուրայա տա միւլթիլինտէ մուլիւմաթ վէրլիլիլ : վէ Մօնսինեօր Յըանքիլին Բաբա հաղրէթլէրի թէրաֆընտան ֆէվգէլ առէ էլլի կէլալի սուրէթըրէսիմիտէ թէպիլլի վէ գապուլ օլունմալ : Պուլար պէջլէ

ընտանեկան տեղեր քի փոխարինելու
պէջ Լ. Ֆինտի տէ, Սալթանաթը Սէ-
նիէն աէ վէ քեաֆֆէյի տուէլը մու-
աղղամաստ պու սիհրպաղորդըն հիւ-
լէպաղըղըն թէկ սիհրինտէն կէ ող աշա-
մայըպ, հէքսի պու հիլէ տուղղընա
սիւ շիւպ ույու շմուշլար մը տէ մէյի,
Ուրթըպ Լաթիհն միւսէլլիֆին տէալի-
նին որոտը հէլտի, ըլլը-ճ թէնէ-ալիս
Բիթո: Եանի « Բալլար կի-լէնիլի շալլի
Խէպիլի Խէնիլ Խէնիլ »:

Փագաթ պիղ Մէճմուսնըն մու-
հարրիլի կիպի քէնտի ող աշաղղորդըն
պու գասար նէ թէ վէքէլլի նէ շիւպ-
հէքեար, նէ սէպիլի նէ աէ ըս պոն սան-
տէտիքէրի եանի առի օլան ագլիւ
խորաղ տան մահրում պիլմէյիլ վէ
թանըմայըլ, քի պու կիպի ապէ սիյա-
թէ ինանըպ, խուսուսան պու սոն կէ-
լէն էն մուհիմմ Աւաքէլլահան նամէյէ
Մէճմուսնըն մուհարրիլի թէլլիքինէ
ույարապ է միլիէթ վէ է հէմմիլէթ վէր-
սիլիէր գըլաս իտէլիմ: Հաթթա մէ-
մուսնը գալիլիլ տիւր քի տնը պիւր
էյիլէ թախթը միւթաղաղապալարապ
վէ պէշէրիլի թէ թապիլի օլան խրքս
իւ նէֆասնիլէթի պէրթարաֆ խալիպ
վէ իքինէի իւ շիւնէիւ բատտէտէ պու-
լունու պ սահիհէն ըգը-գ Էէնէմիլլէ-
լի օլմայան պիւր թաղըմ խուսուսութ
վէ պէհանէլէրէ արթըպ իթիպար իթ-
մէյիլէք, Թոգրուլուգ Ճը-րու-թի-ն
սէպաղնա եիւրէրէրինի վէ ֆիքրէ-
րինի տալիս աշաղղորդ տըր: Վէ
իշթէ պու պուր պիլիլիմ աէ պէն
տիմիլին թոյիլտանէ, միւսէլլար օլտու-
ղու նիլի թ վէ մուգ սէտ:

Ի ՍԳՈՒԻ ՄՈՂ
ԱԶՆՈՒԱԶԱՐՄ ԵՒ ՊԵՐՃԱՓԱՅԼ ԱՄԻՐԱՅԻՆ
ՄԵՐՈՅ

ՊՕՂՈՍ ՊԵՅԻ ՏԻԻԶԵԱՆ

« Ըրթուի կայէք ի ոչ պիտէր դրն
և զփառն յառաք. Կ. Ե. 15-17 »

Յիրտի ծանր ու դժուարին պարաք
մը կը համարիմ ինծի պէս տկար ու ան-
զօր անձի մը այսպիսոյ չօր վեհազնոյ
դամբանականը ճառելը, նա մանաւանդ
այս Ս. Եկեղեցւոյ մէջ՝ որ քու անմահ
անուանդ ու Ոսկեղէն բերնիդ օրհներ-
դութեանցը բարեբանութեանցը նուի-
րեալ է ուլ սուրբ և սրանչիլի Հայրա-
պետ*: Սակայն քու ին միայն քու կին
օրհնութեանդ ապա ինեւոյ ու պաղտ-
տելոյ՝ կը համարձակիմ ու կը պորտա-
ւորիմ ճառել միշտ աստուածապաշտ ու
սգաւոր ժողովրդեանս լոյստուութիւ-
նը ներդրամիս սէնկնդ րութիւնն ու ու-
շաղրութիւնը ինդրելով:

Քիտէք իսկ արդէն ամենքնիդ ալ
որ քանի մը տարիէ ՚ի վեր մեր վեհա-
զուն Պէյը՝ իւր սիրելի Հայրենիքէն
անջատած, օտար աստիճաց տակ պան-
դըրտելով, բնատիւք, ազգականք,
բարեկամք, ծերն և տղայն, հարուստն
ու ողբատը, կրօնաւորն ու աշխարհա-
կանը, վերջապէս ազգովին ամէն մարդ-
բառ իւր հասակին՝ վիճակին ու աստի-
ճանին, երբոր մեր այս վեհազն իշխա-
նին սիրալիր տեսութեանէն զրկուած ու
որոտցած իւր քաղցը ու ընտել և ա-
նուշտեսութեանը անյադ փափաքանօք
ու բաղձանօք կը ծարաւէինք, և եր-
բոր կը պատրաստուէինք ոտովք ձի-
թենեօք և արմաւենեօք, ընդ տուալ
վաղելով գրկախառնելու ընդ իրեարս
սիրոյ անուշ կապով մը կապուելով, ուլ
աղէտիցս, ուլ տարապայման ժամուս:

*Նութքուն իշպու պէնտի ճէնաղէ-
նին վաղ օրունտուղու քիլիսէնին սէր
միհրապընտա միւրթէֆի Ոսկեբերան
նամ աղիղին հուզութեամբ էօյլէ պիւր
իթիրաղըն ճայիլ, իտուկինտէն վէ միւ-
թէվէֆայը մուսահիլէյհէ մէֆրուզ
պուլունտուղու ալաղայը վէ ինթիլա-
մաթը քէսիթէսինտէն նաչի տէրունի
քիլիսէտէ կիպի գալէմէ ալընմըլ աըր:

ահաւասիկ Պօղոս Պէյ Տիւղեան, մեր
կեանքն ու մահը, մեր խնդումն ու
սուգը, մեր շարժումն ու դադարումը,
մեր դանձն ու աղքատութիւնը, մեր
երջանկութիւնն ու թշուառութիւնը,
մեր նորածին ու փափուկ մանկութեան
դեղեցիկ արշալուսոյն և թարչամաղ-
ծերութեան սխուր վերջալուսոյն աղի-
ողորմ պատկերը, մեր ծաղկալիթիթ
գորունն ու դալկահար և տերեւթափ
աշունը. ահաւասիկ մեր մի միայն սի-
րալիր վեհազունը, ահաւասիկ մեր սրը-
տին հատորը, սրտերնուս վանդակէն
թռած ու աւերացուցած զմեզ, ահա-
ւասիկ որոց աղքատաց ու տնանկաց
հայրը զորն որ զցայգ և զցերեկ կը փըն-
տըռէինք, սեւաթոյր ու տխուր դա-
դաղի մը մէջ անշնչացեալ, կերկայնի
ու կամփոփի այս Ս. Եկեղեցւոյ մէջ
ունայնութեան պատկեր, յորում տը-
խուր ու աղէկէղ տեսարանին վրայ եր-
կարասի խորհրդածութեամբ աշուրնիս
յառելով ու պշնելով, յօղաքին աշօք
ու դալկահար դիմօք ձեռն ՚ի ծնօտ ՚ի
ծունը խոնարհեալ, մեր վեհազն Հօրը
դադաղին չորս կողմը շրջապատած խո-
րին ջերմեանդութեամբ և երկիւղա-
ծութեամբ մեր յետին հրաժարականը
նա իրելով կողբամք ու կարտասուեմք
գառնահառաչ, և կը գոչեմք միա-
ձայն և միաբերան « Հայր, Հայր ո՛ր
կերթաս խորալիւսոց կառքն ու կա-
ռաւարը, և քայլերնիս ետ ետ ընկըր-
կելով, կը պատրաստուինք յաւամայս
իւր յուզարկաւորութեան տխուր հան-
դէսը կատարելու, գէթ մեր անկեղծ
սրտին խորին երախտաղ խառնութեան ծա-
նըր ու տխուր և յետին պաշտօնը ա-
սրտելու համար: « Բաղդ անհամբոյր
յաւիտենից մահացուաց», մահկանաց-
ուաց անողորմ բաղդին ճակատագիրը,
որ ծնած օրէն ՚ի վեր իւր ճակտին վը-
րայ կը քանկատուի ու կը դրոշմի, և
Յօբայ արդարայն այս խօսքը սրտիս ու
մտքիս մէջ կը վերածնի, եթէ « մերկ
իսկ եկի ես յորովայնէ մօր խնայ, և
մերկանդամ դարձայց անդրէն »: Այո՛,
այս իսկ է ճակատագիր մեր, և այս
վախճան ամենեցուն: Մահկանացու-
ներէն չի կայ մէկ անձ մը որ կարենայ
այս սահմանէն դուրս վազել, ծերն ու
երիտասարդ, կինն և տղայն, զօրակա-
նըն և կրօնաւորն, վերջապէս համան-
գամայն ասել ամենքն ալ կը պարտին
հոս կանկ առնուլ, խորհիլ ու մտածել
թէ ո՛ւր հասած են. աստ օգ-
տէ մեզ և ոչ ինչ, փառք, պատիւք,
ճոխութիւնք և գովաբանութիւնք,
ամենքն ալ օգոյ մէջ կը ցնդին ու կը
ցրուին, փասն դի « մերկ իսկ Կրքը յո-
լովայնէ մօր, և մերկանդամ գառնա-
լոյ եմք անդրէն »: Ուրեմն ի՞նչու հա-

մար երկրաւոր չնչին իրաց վրայ հաս-
տատուած աշխարհքիս սուտ փառացը
հտեէն կ'ըլլամք : Ի՞նչ բանի կողմեն
գովեստք եթէ առժամանակեայք ի-
ցեն : Ի՞նչ բանի կողմեն փարժամոռու-
թիւններն ու ճոխութիւնները երբոր օր
մը ի բաց թողլով պիտի մեկնինք ու
հրաժարինք : Մի գտնէք ձեզ գան-
ձքս յերկրի : ուր ցեց և ուտիճ սպս-
կանեն , և ուր գողք ական հատանեն
և գողանան : Այլ գտնէցէք ձեզ գան-
ձքս յերկինս , ուր ոչ ցեց և ոչ ուտիճ
ապականեն , և ոչ գողք ական հատա-
նեն և գողանան : Չի ուր գտնէք ձեր
են՝ անդ և սիրաք ձեր ճղիցին : Մատթ .
Գլ . Զ . Հմր . 19 : Զուրցեցէք խնձի-
մի ժողովուրդք , այս անցաւոր և
ունայն աշխարհքիս զուարճութիւննե-
րն ու հանգստութիւնները վայելելու
համար , ի՞նչ կը պակսէր արդեօք մեր
այս պերճափայլ Ամիրային : ոսկի եթէ
արծաթ , գոհար եթէ մարգարիտ ,
քաղցրահամ կերակուրք , քաղցրահոշ-
րմայիլք , թանկագին պատմուճանք ,
երկվաքօք , կառօք զբօսարանները ու
զուարճութեանց տեղերը արշաւել ,
ժողկալիթիւն և բազմամբոյս դրախտից
մէջ ճեմել՝ պալատանց մէջ փափուկ ու
ճանրագործ կերպասուց վրայ բազմիլ ,
պարահանդիսաց մէջ առաւօտել , գիւ-
ղազնացութիւնք , ճանապարհորդու-
թիւնք , վերջապէս ամենայն լրացեալ
էր ի նա , լրացաւ ապա և մահուամբ :
Այս զուարճութեանց բիւրասպասիկը
այնպիսի հղօր ու փարժամ և իմաս-
տուն թագաւոր մը վայելելով , վերջա-
պէս « ունայնութիւն ունայնութեանց ,
ամենայն ինչ ընդ ունայն է » գոչեց :
Ինչպէս որ ես ալ անոր հետ կը գոչեմ
միաբերան , թէ առողջութիւն՝ անուն
է և եթ . կեանք՝ անուրջք միայն .
փառք՝ երևոյթք . վայելչութիւն և
հաճոյք՝ հասկնոր զբօսանք : Ամենայն
ինչ ունայնութիւն է ի մեզ բայց յան-
կեղծ խոստովանութենէ ունայնութեան
մերջ , զոր առնեմք առաջի Աստու-
ծոյ : Այս մասիս մէջ չի մտնանք յի-
շերու նաև այն աշխարհակալ ու բռ-
նակալ թագաւորը որ իրեն ժանեացը
տակ բոլոր աշխարհք գրաւած էր ,
ի՞նչ կը պակսէր անոր փառք , պա-
տիւք , գովասանք , ճոխութիւնք , զօ-
րութիւնք , յաղթական կամարներ ,
դարձեղէն պսակք , սիւներ , կոթող-
ներ , անդրիններ , արձանագիրներ , և
մեքը կատարեալ էր : Չի կար մէկ
անձ մը որ կարենար իր քերէնէ ելած
հրամանը երկրորդել : Աշխարհ համ-
բէն անոր ձեռացը աւաքն ու կողո-
պուսն էր , կը քանդէր , կը կործանէր
առանձնորն ու գիւղերը առ հասարակ :
Հողմաւար հեղեղի մը պէս բոլոր քա-

րերն ու ծառերը յարմատոց խելով
միատեղ կը վարէր ու կը տանէր , ա-
նանկ որ քաղքէ մը մէկալ քաղաքը չի
հասած իր ստից արոժիւնէն միայն վեր
ի վայր կը շարժէր երկչոտ ու պակու-
ցեալ սրտերը : Բայց վերջապէս այս
ամեն բաներուն սր այն նշխարը մնաց ,
ոչ այլ ինչ , բայց եթէ թողուլ զամե-
նայնն ու վարիլ այն կղզին որն որ մահ-
ուան գառն բաժակը պիտի մատուա-
կէր իրեն : Այս է հաւաասիկ վախճան
մարդոյ , մերկ գալ և մերկանդամ դառ-
նալ անդրէն : Մատթիս բերենք մէյ
մը այս տիեզերակալիս սուրբ Հեղինէ
կղզւոյն սեպտեմբեր ժայռերուն վրայ
յիգ յեղած խօսքերը . զի և ո՞ւր ոք
մտերիմ նորա : « Որոտացի ես ամպս
երկրապարիակ , այլ ի վայրկեան ժա-
մանակի լուծեալ գարձայ ի չիք : Փայ-
լակնացայ ես , սակեցն ընդ լուսոյս ան-
հետացաւ և ստրեւերն իմ , կոյժակնա-
ցայ , այլ ես ինձէն զանձնս տապալե-
ցի ի բարձանց դահլիճ . յայս կղզեակ
ստրկորէն . աշխարհակալ կոչեցայ , բայց
արդ նոյն է և հաւասար ընդ նարդէս .
նիս և գեղջուկն երկրագործ . . . ո՞ր
մարտքնայնքիկ , ո՞ր Աւաթերից , ո՞ր
Մարենկոյ , ո՞ր Բոմբիւնք թնդանթից
օրք ընդ երկնից թուէին մարտ դնել
յառաջնորդ զիս ունելով . աւանիկ իբ-
րեւ զպատարիկ չիջեալ բոցք նոյն , և
ձայնքն և եթ նոյնն ըսելի լինին յա-
կանջս իմ . գնացեալ մեկուսացան ա-
մենայն յանէութեան անդ սահման :
Այս ձայնին՝ իւրաքանչիւր ումք սիր-
տը կը պատասխանէ անշուշտ . թէ մերկ
եկի ես յաշխարհ , և մերկանդամ դար-
ձայց անդրէն : Դորձաւ սպառ և Պօ-
ղոս Բէյ . Տիւղեան իր նախորդէն աւե-
լի վէհ ու վեմ , յիշատակօք՝ ի սիրտս
սրբոց վիրաւորերոյ , քան եթէ ի շա-
ռաչիւնս արիւնախանձ սուսերաց այս
կեանքէն ի հանդերձեալը և ի յաւի-
տեանկանն բոլորովին մերկանդամ .
մարմինը հոս գերեզմանին քով հան-
դերձի մը պէս թողլով , ու ինքը հոգ-
ւովը միայն յառաջացաւ ու գնաց այն
աշխարհքը որ անտես է բոլորովին
մարդկային ուշաց : Հրամանք ճակա-
տազրին առաջնորդ եցին անոր ոտիցը ,
ու ահաւասիկ արգարագատ ու հին
առաւրջ գառաւորին առջեւ ելած իր
վճռոյն կ'ըստասէ : Ամենին նոյնը մեզի
ալ պիտի հանդիպի ո՞ սիրելիք , ամե-
նե ին նոյնը պիտի կնքէ զմեզ ալ կամ
յերջանկութիւն , և կամ ի չարաբաղ-
դութիւն յաւիտեանական , բռնէն է մեզ
վիճակիլ միտմ ի յերկոյունցս աստի :
Որեմն ըսել է որ մարդուս ընդիցը
վախճանն ու նպատակը երկրիս վրայ
չէ , որովհետեւ ասոնք թէպէտ և պըն-
դացած ու ամբացած սառամանեաց

պէս կերենան մեր աչքը , բայց սակայն
ի տապ շնչոյ մահուան վայրկենի մը մէջ
կը հալին ու կը ծորին : Իրաւ առջի
բերան քաղցր կերենան մեզի , բայց
աւաղ , վերջը ինչպէս կը դառնանան
մեր քմացը : Որեմն խորհինք քիչ մըն
ալ ո՞ սիրելիք , թէ արդեօք մեր սըր-
տին մէջը ուրիշ ծածուկ մըն ալ կայ որ
կը կասկածիմք , ուրիշ գրգռիչ մը , ու-
րիշ զօրութիւն մը , որ ազնուագոյն իմն
էակ գոյով չ'ուզէր երբէք հաղորդիլ
ընդ երկրի , չ'ուզէր երբէք հաղորդիլ
ընդ մարմնոյ , այլ անոր վախճանն ու
նպատակը՝ վերանալ ամբողջաւոր ու երկ-
նից անբաւութեանը մէջ տարածանիլ
ու ծառայիլ միայնակ որ անով և եթ
կրնայ յաւիտեան շատանալ . ու հիմակ-
ու ընէ մեզի կը զեկուցանէ եթէ մերկ
եկաք յաշխարհ , և մերկանդամ դառ-
նալոց եմք : Որեմն մարդս յաւիտե-
նականութեան համար միայն ծնած
ըլլալով , իրեն առաքինութիւններովը ,
բարեկենցաղափարութեամբ , և բա-
րերարութեամբ միայն անանց և անմահ
պիտի մնայ՝ եթէ աստ , և եթէ ի հան-
դերձեալն , Ուստի սկսինք համառօտիւ
մը մեր վեհազն Դիւցազնոյն վարքն ,
ու զխաւոր առաքինութիւններն եր-
դել ու յիշատակել , որոնցմէ առաջինն
ու զխաւորն է իւր ուղիղ քրիստոնէ-
ութիւնը , հաւատքն ու սէրը , որ այս
եկեղեցւոյս մէջ արտասուող ամբողջ
մէյ մէկ ականատեսս վիսյ ու մէյ մէկ
կենդանի սպասիկներ են իւր ջերմե-
ռանդութեանը , սիրոյն ու հաւատոցը :
Մեր վեհազոռնը 1797 ին և փետրվար
ամսոյն 16 ին աշխարհք գալով իւր
խանձարոյն մէջ արգէն իսկ ամենուն
սիրտն ու միտքը իրեն գրաւած ու
յոպշտակած էր աղնուազարմութեամբ
ըր : Իր երկրաստարդական կայտառ ու
աշխարհ հասակին ամէն մէկ տարուան
քայլափոխին մէջ իր հասակակցացը ա-
ռաքինութեանց մէյ մէկ լուսոյ շառա-
ւիղներ կարճակէր յիշատակաց արժա-
նի , իրեն առաւած պաշտութեամբ , ծը-
նողափութեամբ , ազգասիրու-
թեամբ , հաւատարմութեամբ , հը-
նազանդութեամբ , քաղաքավարու-
թեամբ , հեղութեամբ , ու աղքա-
տասիրութեամբ , և օր ըստ օրէ մեծ-
նալով ու հմտանալով այս առաքինու-
թեանց շառաւիղներն ալ իրեն հետ
մեծնալով Տիւղեան գերդաստանին հո-
վանի կ'ըլլային , և իրեն առաջին պարտ-
քն ու փափոքը իւր գերդաստանին
ամենայն կերպով փառքն ու պատիւը
և համբաւը անարատ պահելով ճոխա-
ցընելն էր՝ ինչպէս որ իր գիտմանն ու
նպատակին ալ ձեռնհաս եղաւ . և վեր-
ջապէս Օսմանեան վեհափառ Տէրու-
թեան աստղափայլ Մահեկին հովանա-

ւորութեանն ու պաշտպանութեանը տակ Ոսկերչապետութեան պատուով և պաշտօնով, Մէծիախէյի երկրորդ և Յամանիէյի երրորդ կարգի պատուանշաններով, և ուրիշ աւելութեանց զանազան կարգի շքանշաններովն անգամ պանծացաւ ու պերճացաւ: Եւ այս իրեն այնչափ մեծութեանցը մէջ իրմէ պղտիկներուն ու յետիններուն կարծես թէ խոնարհութեան ու հեղութեան հայելի մըն էր. ամենեւին խարութիւն չ'ունէր, ոչ ազգի և ոչ անձի, հարուստ, ուղքատ, արեղայ, աշխարհական, ամենը սի և նոյն էին իրեն առջև. և ամենուն վիճակին, աստիճանին, հասակին ու պաշտամանը համեմատ, մերթ իբրեւ հայր և մերթ իբրեւ եղբայր կենցաղավարելուն համար մեծ ու պղտիկ ամենքն ալ զինքը 'ի խորոց սրտէ կը սիրէին կը գովէին ու կը յարգէին. և իրեն այսչափ բազմամեայ կենացը ընթացքին մէջ, եթէ լեզուաւ և եթէ վարմամբ, 'ի մեծէ մինչև ցփոքունս կրնամ ըսել անվեհեր թէ և ոչ մէկուն սիրտը վիրաւորած էր երբէք. որովհետեւ արեղայից հետաքեղայ էր, աշխարհականաց հետ աշխարհական, պաշտօնատեարց հետ պաշտօնատէր, փարթեմաց հետ փարթեմ, վեհազանց հետ վեհազն, ուղքատաց հետ աղքատ և ոչ զորմած, աղքատց հետ իբրեւ աղայ կը խնայար ու կը ծիծաղէր շոյելով ու վայփայելով զանոնք, ծառայից հետ խոնարհ ծառայ և տէր փոյեղուչ:

Եւ որ աւելի զարմանալին է, իր աշխարհային պաշտամանը մէջ այսչափ յառաջանալով երկնային ու հոգեկան պաշտամանը մէջ ալ ամենեւին չէր յետանար. անհնար էր որ այս մեր Պերճափայլ Ամիրայն առանց ազօրից երեկոյս յէր իւր օրը. անհնար էր որ եկեղեցւոյ մը կամ Մատուան մը առջևէն առանց ուղեւորութեան անցնէր և կամ խորին յարգանքով ու ջերմութեամբ թեմամբ երեւոր չի խաչակրէր, և գրեթէ անհնար էր որ առանց ողորմածութեան կարենար օր մը անցնել:

Ահաւասիկ ուղիղ և ճշմարիտ քերթաքանդակ մը ճշգրիտ նկարագրութեան պատկերը, պէտք եղած զօրաւոր միջոցներն ու գիշաւոր ապացոյցները: 'Իւրին է մալխոյ ընդ ծակապան անցանել՝ քան մեծատան Յարքայութիւն Սատուծոյ մտանել: Մարկ. Գլ. Ժ. հմբ. 23:

Եւ արդ կը հարցնեմ ձեզի ո՞վ ծողովուրդք, և մանաւանդ թէ ձեզի ո՞վ արհիւտպառն էպիսկոպոստնք, Աստուածաբան վարդապետք, յարգոյապառն ֆահանայք, և ձեր անաչառ վկայութիւնը կը խնդրեմ, որովհետեւ,

« և զօր միանգամ կապեսցես յերկրի եղիցի կողմեալ յերկինս. և զոր արձակեսցես յերկրի, եղիցի արձակեսցի յերկինս»: Մատթ. Գլ. Ժ. 2. հմբ. 19: Ուստի այս իրաւունքն ու իշխանութիւնն որ սուրբ եկեղեցիէն ըստ ձեր Եպիսկոպոսական, վարդապետական կարգին ապօրինակն և պաշտամանը ձեզի միայն վերապահեալ է, կը հարցնեմ հիմայ ձեզի, կարո՞ղ էք չարքեօք փակել զգրուեալ դրախտին երկնիք արքայութեան աշխարհայ հօր արժանաւորի և վեհազնոյ, և կամ չարձակել զնոյ 'ի խաղաղութիւն յարտեհական, և մոնումանդ սուրբ աւետարանին այս խօսքն ալ կրբոր մոտ ընկալեցելու ըլլամք « և որ արքունցէ միւսմ 'ի փոքրկանցս յայցանէ բաժակ մի ջուր ցուրտ միայն յանուն աշակերտի ամէն ասեմ ձեզ ոչ կորուսցէ ըզվարձս իւր»: Մատթ. Գլ. Ժ. հմբ. 42: Եւստի դատութ մը պարզ ջուր կարկառողին վարձքն որ Սատուծոյ արքայութեան մէջ պիտի անկորոյս ըլլայ, հապա սրչափ աւելի ուրեմն ո՞վ իշխան վեհազնն քեզի պէս անհամար բարեաց որոց և աղքատաց հօր մը բարեբարութիւնքը, որպիսի առատ և մեծամեծ գանձույ պիտի չորժանանան և վարձահատոց չորժախ՝ ըլլան արդեօք յԱրքայութեան երկնից: Սուրբ աւետարանին մէջ պատու իրեալ ողորմածութեան կերպին ու սքը՝ Գու՝ դու միայն կրցար 'ի զլուր հանել ուղիղ և ճշմարիտ դորձադրութեամբ: Երբեք հետեւ ամենեւին խորութիւն ու զանազանութիւն չունէիր ողորմածութեանցը մէջ աղքատաց ու իյէ ազգի. ահաւասիկ ուրիշ մէկ առաքելութեան ապացոյց մըն ալ. և այս բարեբարութեանցը 'ի փառս մարդկան չ'ըլլալուն ապացոյց, քու զաղտնի ողորմածութիւններդ էին, որ ոչ ոք կրնանար: « Այլ դու յորժամ ողորմութիւն առնիցես, մի գիտապէս ձախ քո զինչ գործէ ալ քո. և հայրըն քո որ տեսանէ 'ի ծածուկ հառուսցէ քեզ յայնապէս»: Մատթ. Գլ. 2. հմբ. 3: Ո՞րքա՞նք այս սուրբ եկեղեցւոյ մէջ քու գաղաղիւղ չորս կողմը շրջապատած ինչ անձինք կան. ինչ վիրաւորեալ սրտեր՝ որ եթէ հարցնել պէտք ըլլայ անշուշտ ամենքը միաբերան և միաձայն պիտի գոչեն ու աղաղակեն թէ այո՝ այո՝ արդարեւ սա հայր էր որոց աղքատաց և տնանկաց, և միանգամայն պիտի սկսին քու դադաղ դառն արտասուօք թանալ ու աղաւաղել ըսելով թէ՝ ո՞վ իշխան վեհազնն, Տիւղեան աղքատահմին ջահերը չիջուցիր ու մարեցիր, աղքատաց ու տնանկաց սրտերը որբացուցիր,

հագւոյնները ու սքւոյնները մերկացուցիր, խնամողները լացուցիր, քու բարի ու ողորմած սրտիդ եռանդեան բոցովը ջերմացները սառուցիր, միայն թարեանները յուսահատացուցիր, քու ազգի ազգի ծածուկ ու գաղաւղոյն դարմաններովդ ու դեպքովդ բաժեալ ու առաջացեալ սրտերը խոցեցիր ու վիրաւորեցիր, զարդարուած արեւակները հիմնապատակ կործանեցիր, ու նաեւացուցիր. քու անթիւ բարութեանցդ առատ աղբիւրէն արբուողները ծարաւեցողքդ յաղեալները առնով ձգեցիր, վերջապէս մեռարդ ու և քանիք սրդեօք այսօրուան օրս այս դադաղ մէջ ամիսիկեցան ընդ քեզ: Վերջապէս մեռաւ աղքն արեւ պիտի մեռնի, յաւերժ, եթէ որ քու բարութեանցդ ժառանգ մը, ու յաջորդ մը չի թողուցած դնացիր: Եւ այն ահաւոր օրը՝ որ դողողուն աշուրներդ մահուան չարագուշակ ամբոյն տակ իբրեւ սասող լուսալիւր ծածկըւելու մեծ էին, քու մի միայն սիրեցեալ օրիորդը՝ ցողաղին աչօք, և դալկահար դիմք մահուան անկողնոյդ բարձին դուրսը գլխիկոր հսկելով ականատես վիճի եղան քու կուրծքիդ բարախմանը ու յետին շնչոյդ տուրեալութեան որ առանց տեղ ոչ ութեան ու դժկամակութեան և սուանց տրանջալու համբերութեամբ կը չարչարուէր: Ապաշեղիւ անշուշտ քու անձինդ վրկութեանդ համար լայց ոչ վասն առողջութեանդ: Յանկուցար անշուշտ ապրիլ քու ապաշխարութիւններդ ամբողջ պէս կատարելու համար, մնացած մահկանացուաց նա մանաւանդ մեծատանց բոքի ու նախանձելի օրինակ՝ և յիշատակ մը թողու համար: Հառաչեցիր. . . ու աղաչեցիք անշուշտ քու սիրելի ազգիդ ապագայ բարեոյն երջանկութեանն ու խաղաղութեանը համար: Հոգեւոր պատրաստութեամբ և ամենայն հանգամանօք նուիրեցիր ու յանձնեցիր զքեզ քու Սրարչիդ ձեռքը: Եւ յամենայնի ապաւեցիր իրեն լիշ բանի չի ցանկացար, լայց եթէ երկնային ձայնին ունկնդիր ու հրամանակատար ըլլալով աւանդել զհոգիդ առ Ստուծոյ 'ի ձեռն հրեշտակիդ պահպանչի: Ինչէր կանգնէին արդեօք նոյն փայրկներն իր հոգւոյն ու սրտին մէջէն: Ինչ նորաշան լոյս կը ծագէր արդեօք անոր, ինչ յիշակարծ ճառադպեմներ նոյն փայրկներն ապաւեցրէր պատուելով աշխարհային խառնաշէտին մեղքներէն զինքը մերկացնելով 'ի լոյսն անմահութեանն ու առաքելութեան կամէին: Ինչ բանի կ'օգտենային հետեւ այն դեղեցիկ պատ-

ւանունները, որոնցմով կը հպարտա-
նանք ու կը պերճանամք: Այն լու-
սապայծառ օրուան մերձեցած ժամա-
նակը, այն ճաճանչադեղ լուսոյն ծա-
ղած ժամանակը, ինչպէս շուտով կա-
ներևութեանն աշխարհային ամե-
նայն սնտոի երևոյթք: Ամենաքաղցր
զուարճութեանց սնտոի ու խափուսիկ
նշոյլը, կարծես թէ թշուառութեանց
խաւարիմը պէս կերեւի: Կարհամարհին
ու ոտնակոխ կ'ըլլան փառք և ճոխու-
թիւնք: Անտեղի կ'ըլլան այն աչքերը
որ երբեմն չլացան 'ի նոսա: Եկէք ու-
րեմն ո՛վ ժողովուրդք եկէք այլ մա-
նաւանդ թէ եկէք հարուստք և փար-
թամք, տեսէք ձեր գգուսաւուն ծը-
նընդեան, փարթամութեանն ու բազ-
մահանդէս մեծութեան ու փառապը-
նչխարն ու շիջեալ ջահը: Գարձու-
ցէք աշուրնիդ մէջ մը մէկ մէկու վը-
րայ: տեսէք սա թափած յորդառատ
արցունքնիդ ու սրտարուղիս դուքստ-
իւք անհամար մաղթանքնիդ ու միա-
ձայն և միաբերան աղօթքնիդ: ահա-
ւասիկ հանգուցելոյն սակէ աւելի յի-
շատակալ ու մեծարանայ արժանի ինչ
նուէր կրնաք ընծայել: Անուանք
պատուոյ և արձանագիրք, սնտոի նը-
շանակք այնմ, որ այլ ևս չէ 'ի միջի,
կեցարանք, որ թուին թէ ողբայցեն
շուրջ զգերեզմանաւն: և անցաւոր
պատկերք յաւոյ, զոր 'ի բաց լուծա-
նէ ժամանակն բնդ այլում ամենայնի:
սիւնք և կոթողք, որ թուի իմն թէ
մինչև յերկինս կամիցին ամբառնալ
զմեծաձայն վկայութիւն ոչնչութեան
մերոյ: և յայս յամենայն մեծարանս ոչ
ինչ է նիաղ բայց 'ի նմանէ, ու ի
ընծայեն: Ողբացէք արդ 'ի վերայ
ձեր, որ ընդ բազդատութեամբ վա-
րուց նորա եթէ ստորնագոյնս գասնիք
'ի վարս ձեր: Ողբացէք ձեր թշուառ
անձանցը վրայ որ այսպիսի բարերար
ու աղքատասէր և ողորմած Հօրմէ մը
զրկուելով որբացաք յաւիտեան: Ող-
բացէք այն անայեալ մեծատանց վրայ
թէ որ անոր բարերարութեանցը և ոչ
իսկ ստուերն անգամ չի նշմարելու որ
ըլլանք 'ի նոսա: որոնց ահաւոր վճիռը
սուրբ աւետարանին սոյն տողերովը,
արդէն իսկ քանդակեալ է 'ի ճակատս
նոցա: «Մեռաւ և մեծատունն և թա-
ղեցաւ: Եւ ի դժոխսն ամբարձ զաշ-
ուր մինչ 'ի տանջանսն էր» Դ-Է-Գ-Լ:
ԺԶ: հմբ. 23:

Այլ մանաւանդ գուք այսր մատե-
րուք ո՛վ աղքատք և տնանկք, շուրջ
բոլորեցարուք զգերեզմանաւն անմահ
բարերարիդ, ցողեցէք արտասուս բնդ
ցօղով առաւօտին, զոյգ ընդ աղօթից:
Նանայցէք որ անոր պէս առաքինի ու
ճշմարիտ քրիստոնեայ ըլլաք, ազգին

գորովագութ, տէրութեան հաւատա-
րիմ, իրեն պէս արդար ուշիմ խոհեմ,
աղքատասէր հեղ և խոնարհ, վերջա-
պէս միով բանիւ կատարեալ քրիստոն-
եայ ինչպէս որ ինքն էր, և որոյ բա-
րոյց լուսութիւնը կը հաւասարէր մե-
ծոթեանը: ուրեմն ինչպէս որ անոր
թննքերը միշտ քաղցր ու ախորժելի
էին ձեզի, և առաքինութիւնները միշտ
օգտակար, ասանկ ալ մահը ձեզի մը-
կիթարութիւն և օրինակ ըլլայ: Իսկ
ես եթէ յետ ամենիցուն ներեացի և
ինձ հատուցանել զյետին պարտիս առ-
չիրմաւս, ո՛վ իշխան վեհազուն, սրժա-
նաւոր գովութեանց մերոց և յաւոյ,
անմահ եղիցի յիշատակ քո 'ի միտս իմ»:
«Եկիւք օրհնեալք հօր իմոյ ժառան-
գեցէք զվարձարտեան ձեզ արքայու-
թիւն 'ի սկիզբանէ աշխարհի»: Մատ.
ԻԵ. 34:

ԴԷՈՐԴ ՍԱՄԱՆՃԵԱՆ

ԹԵԼԵԿՐԱՖԻՅԵ

Հօնորա 3 նիսան.
Իրաւիչա վիգթօրիա Նաթօլեօն
Ֆամիլեաւորնա պիր վիգիթմա վերաի:
Վերսայլ 3 նիսան
Բարիդ ահալիսի տէրէճէյի նիհա-
յէտէ թահրիդ գըլընմըշ տըր: Ժա-
դօպէնիլք հիւքմ իտէրտէ տէյի գօր-
դուլմագտա տըր: Կիւնտէ 100 քիշի-
տէն գիյատէ մահպուսա վէ 17 քիշի
գաթլէ հիւքմ օրւնմագտա տըր:
Գահթմ վէ զալա պաշլամըշ տըր: Կէ-
ճէլէրի սօգաղարտա ըշըգ Եանմա-
յօր:
Եէնի եաղմաւարն Կօնիւ ալընմագ-
իչին, Պանգատան 3,000,000 ֆրանգ
վէրլարի: Էանաֆ օրնըֆրնտա հօշնւթ-
սուզըւգ հալի Եւմաւմ սուրթթտէ
տիր:
Բարիլին 60,000 նէֆէր կարտ Նա-
սիօնալ աստքիլի տիւն քի կիւն Մօն
վալէրիէնտէ պուլընտան 10,000 նէ-
ֆէրաէն միւրէքքէպ պիր ֆըրգա իւ-
զէրիէն: Իւճմ իտու պ, չէտիտ պիր
թօպ սթէշինտէն սօնրա մէյտանտ
200 մ վթա պըրագարագ Գուրպիււա,
Բիւթօ Նէոյի քէօքրիւնիւնտէն է օթէ-
յէ կէրի գաշմայա մէճպուր օրմա չլար
տըր:

Եէօիր թաթուրնայր դօրպա մա-
գալընտա թիւֆէնիէ թու.թու. Լ-
մուշար տըր:
Հիւքիւմէ թաթէրլէրի աշիմ պիւր
չիտաէթ իլէ Պարիքաթլարա սահիպ օլ-
տու: Պու վուգուսթլար մանէվի վէ
կիւզէլ պիր թէէսիլի միւճիպ օրմա:
լար տըր:
Եէնի օրտուլարա Մարէշալ Մադ-
մահօն վէ ձէնէրալ Տիւքթօ գօման
տան նաոպ օրւնմաւշար տըր:
Էյալէթլէրտէ աստքիլի հալ իիւ-
լալ օրւնմամըշ տըր:
Վերսայլ 4 նիսան.
Զօրպաւարն իքի ֆըրգալարնտան
պիրի Մէօտան վէ Շաթիլյէն վէ սիւ-
կէրի Բուշիլ իւզէրլէրիլմէ տօղրու հա-
րաքէթլէրիէնտէ մկքիւր ֆըրգալար
քեւմիլէն պօղուլուպ թարու մար
օրտուլար:
Կիւսթալ Պուլընտա վուրուլուպ
Կօլաիւ: Զօրպաւարն թէլէֆաթը
չօգ տուր: Զօրպաւարն քէնտի թէ-
րաֆլարնա կէշմէլէրիլի իւմիտ թաիլ:
Էրի հիւքիւմէթ աստքիլիէն աստա
գաթը պէր քէմալ տըր:
Վանիլ վէ իտիգալէլէրիէնտէ պու-
լուան զօրպաւար պու սապահ հիւ-
քիւմէ թաթէրլէրիլմէ գալըն միւտու
ըէպէյէ պաշլատըլար: Հիւքիւմէթ ա-
ստքիլի Շաթիլյօնտա թապիտէրիէնտէ
պուլընտան զօրպաւար իւզէրլէն հիւճմ
իթմիշլէպ տիր: Սէրիտն վէ թէքմիլ
պիր ֆիթուհաթա միւնթաղըր օրու-
նուր:
Տիւնքի կիւն Մ. Թիէր ահալիլի
իթթիլարա թէշվիդ իտէն սէրկէրտէ
էրէ հիւքիւմէթ թաթաֆընտան շիա-
տէտ, վէ պուլարտան թէշվիդ օրու-
նանլարա միւլայիմէթ իպրաղ օրու-
նաղընը ումա մի մէճիտտէ պէյան իւ-
լէմիշ տիր:
Մ. Թիէրին իշ պու նու թգուլա
լէթ միւ թէտիլ օրուպ, ճիւմիլնին
թահսին վէ թագաթիլիէ միւճիպ օլ-
մաւշ տուր:
ՍԱՀԻՊԻ ԲՄԹԻՅԱԶ ՎԵ ՄԵՍՈՒԼԸ ՂԱԶԵՊԱ
ՄԻԲՍՏԷԼ ԼԻՔՍԷՐՃԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԻԻԶԷՆՏԻՍԵԱՆ
ՂԱԼԱՍԱ
ՀԱՅՈՑ ԵՆԴԵՆԻՈՑ ԳՈՂՈՑ ԹԻԻ 19 ՎԵՐԻ ԵԱԿ